

Bilaga 2
tillhörande Länsstyrelsens beslut om bildande av
naturreservatet Rapenskårs lövskogar.

SKÖTSELPLAN

I. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

ÖVERGRIPANDE MÅL

Målet med skötseln skall vara att

- att bevara lövskogsområdena utan graninslag och med rika populationer av näringskrävande lundväxter, skuggföredragande epifyter och övriga skyddsvärda arter knutna till denna lövskogsmiljö.
- att bevara källpåverkade miljöer samt bäck- och åmiljöer opåverkade och med en representativ och skyddsvärd flora och fauna.

RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER

Skötsel av skog

Skogen i området skall i huvudsak lämnas för fri utveckling. Vindfällan och andra kullfallna träd skall således som regel ej upparbetas. Träd som blockerar framkomligheten på stigar får dock av förvaltaren kapas och läggas åt sidan. Träd som fallit ned i ån och där utgör ett allvarligt hinder för vandrings-fisken eller allvarligt blockerar uppehållsplatser för laxyngel eller lek-platser för lax kan få avlägsnas på lämpligt sätt av förvaltaren eller den som förvaltaren utser; samråd skall dock först ske med Länsstyrelsen. Om det befins lämpligt att avlägsna träd, skall detta göras på sådant sätt att karaktären av orörd naturskog inte påverkas negativt. Beträffande de ungskogsområden och planteringar med gran som finns inom reservatet skall naturvårdsinriktad röjning ske i syfte att skapa mer variationsrika bestånd med bl.a. inslag av lövträd och utan gran. Befintliga granbestånd skall på sikt avvecklas för att möjliggöra uppkomsten av ny lövskog. Även enstaka, spridda granar får avverkas, men vissa, gamla granar bör få stå kvar för att t.ex. ge skydd och boplatser för rovfåglar och ugglor. All avverkning i reservatet skall dock utföras under sådana betingelser att naturmiljön inte påverkas negativt.

Befintlig kraftledningsgata i reservatet får underhållas genom normal skötsel.

Skötsel av vattenområde

Fisket och fiskevården regleras inte särskilt av reservatsföreskrifterna annat än vad gäller tippning av lekgrus. Ytterligare tippning av lekgrus är således inte möjlig såvitt inte särskilt tillstånd lämnas. Beträffande kullfallna träd som utgör vandringshinder för fisk m.m., se under rubriken Skötsel av skog.

Skötsel av inägan

Den mindre inägan intill Grönå i östra delen av reservatet bör hållas öppen genom t.ex. någon form av slåtter eller bete.

BESKRIVNING AV SKÖTSELOMRÅDEN

Skötselområde 1

Beskrivning:

I de båda nordligaste skiftena intill Grönå har avverkning skett de senaste åren. Leriga, aldominerade partier intill ån har sparats, liksom bergbranter med krattformig ek och tall. På hygget står nu glest med ek och en del andra lövträd som också sparats vid avverkningarna.

Bergbranten är här mindre näringsrik än vad fallet är längre söderut, men här finns ändå förekomster av t.ex. bergjohannesört, lundskafting och blåsippa.

Dominerande bergväggmossor i dessa delar är arter som äppelmossa, sipperraggmossa, sidenmossa och nervlevermossa.

Närmare ån finns mycket klenved av hassel, hägg, al och björk, och här finner man artrika kryptogamsamhällen av mossor, lavar och vedsvampar.

Skötselmål:

Lövdominerad naturskog.

Kvalitetsmål:

I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer. Epifytfloran ska vara välutvecklad med dominans av mossor på de grova lövträden. Andelen lövträd skall vara minst 70%, beräknat på grundytan. Populationen av fjällmossa skall ha minst nuvarande storlek.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder:

Röjning av unggran i hela området sker ca vart 15:e år.

Skötselområde 2

Beskrivning:

I reservatets centrala del bildar den lilla bäcken från Mökhult ett vattenfall. Kring detta och i bergspartier och -sluttningar norrut är marken näringsrik och skogen orörd. Fältskiktet är rikt med arter som vippärt, vårärt, lundslok, bergjohannesört, lundskafting, underviol, hässleklocka och blåsippa. I klipp-skrevorna ser man arter som blodnäva och kungsmynta tillsammans med mossor som grov fjädermossa, fjädermossa, trubbfjädermossa, späd frullania, fjällmossa, klipporella, grov baronmossa, piskbaronmossa, stor bandmossa, guldlockmossa, kuddtrattmossa och bräkenfickmossa. Bland mossorna sitter lavar som traslav och olika filt-lavar. På blocken i sluttningens nedre delar finns det rikligt med västlig husmossa. I dessa blockrika delar dominerar linden i trädskiktet och här finns ställvis rikligt med lindlågor i olika stadier, där bl.a. den rödlistade svampen lindsål påträffas. Även epifytfloran uppvisar här intressanta drag med t.ex. riktiga mossfällar av klippfrullania, grov fjädermossa, fjädermossa, trubbfjädermossa och stor ärgmossa tillsammans med många lavar som t.ex. de rödlistade arterna mussellav, blek kraterlav och grynig lundlav.

Mot höjdområdet blir marken torrare och här dominerar krattformig ek tillsammans med tall i trädskiktet. Norrut blir inslaget av tall allt större och det nordvästra hörnet av skötselområdet domineras av delvis högvuxen gran i en liten sidodalgång. Här finns också rester av en liten stenhägnad.

På de leriga markerna närmast ån dominerar alen tillsammans med ask och hägg. I buskskiktet finns här mycket hassel, men en och annan grovvuxen apel vittnar om att markerna förr var mycket öppnare här. Hasselbuskarna har en mycket rik kryptogamflora, och här finns stora populationer av ett flertal olika vedsvampar såsom kantarellmussling, kantöra, läderskål, alticka, strävticka och hasselns frätskinn. Markskiktet domineras i dessa delar av lundsprötmossa, praktstjärnmossa, skuggstjärnmossa, palm-mossa och skogshakemossa.

Skogspartiet söder om Grönå på fastigheten 1:2 används för bete och kreatursbevallning enligt köpeavtal.

Skötsel mål:

Lövdominerad naturskog.

Kvalitetsmål:

I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer. Epifytfloran ska vara välutvecklad med dominans av mossor på de grova lövträden. Andelen lövträd skall vara minst 70%, beräknat på grundytan. Populationerna av västlig husmossa, fjällmossa, fjädermossa och mussellav samt underviol och bergjohannesört skall ha minst nuvarande storlek. Utvecklingen för dessa arter bör följas i lämpliga provytor som markeras permanent.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder:

Röjning av unggran.

Skötselområde 3

Beskrivning:

Kring den lilla bäcken som rinner österut från Mökhult dominerar alen, men här finns stort inslag av hägg, asp, björk, sälg och ek. Intill bäcken finns ställvis goda förekomster av skärmstarr tillsammans med springkorn. I bottenskiktet finns lundsprötmossa, skogshakemossa och bäckstjännmossa rikligt. I reservatets norra kant - mot Svalered - blir trädskiktet något äldre och mer grandominerat. Här finns också mindre bergväggar och i eller intill dessa finns gammal och senvuxen ek och asp. Dessa träd har en artrik och intressant epifytflora med inslag av hotade arter såsom grynnig lundlav.

Skötsel mål:

Naturskog med stort inslag av löv.

Kvalitetsmål:

I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer. I de källpåverkade partierna närmast bäcken ska det finnas rikligt med skärmstarr. Artens populationsutveckling bör följas i lämpliga provytor.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder:

Röjning av unggran. Om andelen lövskog understiger 80% ska ringbarkning och/eller gallring av gran ske så att andel löv ökar. Kontroll av detta sker vart 15 år.

Skötselområde 3a

Beskrivning: Långsmalt bestånd med granskog längs fastighetsgränsen.

Skötsel mål: Naturskog.

Åtgärder: -

Skötselområde 4

Beskrivning:

Mellan ödatorpet Mökhult och Södergården, som ligger vid bergskanten intill Grönås uppodlade dalgång, dominerar eken stort, men här finns också några rikare branter

med inslag av ask, lind och alm.. Flera mindre hyggen och granplanteringar finns också i området. Främst har granen avverkats för att gynna eken, delvis med s.k. NOKÅS-bidrag.

Hyggesmarken väster och sydväst om Södergården är belägen på fuktig mark, och i detta finns nu ett tätt uppslag av al och hassel.

Under senare delen av 1990-talet gallrades större delen av sluttningens övre delar, varvid ett glest trädskikt med företrädesvis grövre ek lämnades kvar. Mindre bergspartier och bergssluttningar lämnades utan åtgärder vid denna genomgallring. En mindre, ca 50-årig granplantering finns i områdets centrala del.

Fältskiktet domineras som regel av kruståtel, men i de övre delarna finns också partier med blåbär och ljung. Efter gallringarna har det ställvis kommit uppslag av t. ex. hallon. I mindre delar, fr.a. intill bergsbranterna, är fältskiktet av rikare natur med arter som vippärt och blåsippa. I klippskrevorna ser man arter som gaffelspring och bergbräken tillsammans med mossor som grov fjädermossa, guldlockmossa, kuddtrattmossa och bräkenfickmossa. Även epifytfloran uppvisar intressanta drag i dessa delar, och här finns t. ex. de rödlistade arterna mussellav och grynnig lundlav.

Skötselmål:

Ekdominerad naturskog.

Kvalitetsmål:

I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer. Epifytfloran ska vara välutvecklad med dominans av fjällmossa på de grova ekarna. Andelen ek skall vara minst 70%, beräknat på grundytan.

Engångsåtgärder:

I granplanterade delar rensas granplantorna bort. Vid lämplig tidpunkt avvecklas den centralt belägna granskogen i skötselområdet.

I det lövslybeväxna hygget väster om Södergården utförs mindre röjningsåtgärder för att gynna uppkomsten av ek-hasselskog med inslag av övriga i området förekommande träd- och buskarter. I de fuktigaste delarna kan al och ask gynnas.

Underhållsåtgärder:

Röjning av unggran i hela området ungefär vart 15:e år.

Om andelen ek understiger 80% ska ringbarkning och/eller gallring ske så att andelen ek ökar. Kontroll av detta sker vart 15:e år.

Skötselområde 5

Beskrivning:

I reservatets centrala delar finns ett fornlämningsområde med fornåkrar. Strax intill dessa finns lämningar efter torpet Unnerås. Området är bevuxet med en yngre granskog med stort inslag av björk. Intill det lilla bäckdråg som finns i områdets södra delar blir marken fuktigare och här växer mest al. I markskiktet dominerar praktstjärnmossa och lundsprötmossa.

Skötselmål:

Lövdominerad naturskog.

Kvalitetsmål:

I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer.

Engångsåtgärder:

Granbeståndet avverkas i en eller två omgångar. Allt löv i området sparas vid denna avverkning. Även enstaka, gamla granar bör få stå kvar för att t.ex. ge skydd och boplatser för rovfåglar och ugglor. Återplantering av gran skall ej ske, utan området

lämnas att återbeskogas genom spontan igenväxning. Avverkningen skall göras under sådana betingelser att någon skada på fornlämningen inte uppkommer.

Underhållsåtgärder:

Efter slutavverkningen av gran skall återkommande röjning av unggran ske i hela området ungefär vart 15:e år.

Om andelen ek understiger 80% ska ringbarkning och/eller gallring ske så att andel ek ökar. Kontroll av detta sker vart 15:e år.

Skötselområde 6

Beskrivning:

En öppen odlingsmark intill Grönå. Här mynnar bäcken från Mökhult, och intill denna blir marken mycket fuktig och källpåverkad. Området betades med nötkreatur fram till 1998.

Skötselmål:

Inågan skall utgöra en tilltalande, öppen plats för rekreation i reservatet. Alternativt kan inågan tillåtas växa igen till lövskog.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder:

Inågan hålls öppen genom någon form av slåtter eller bete.

II. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

ÖVERGRIPANDE MÅL

Målsättningen är att, genom att bevara områdets lövskogs- och vattenmiljöer opåverkade, främja möjligheten till rekreation och naturstudier. Området skall hållas tillgängligt för allmänheten genom lämpliga parkeringsmöjligheter och stigar.

RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER

Tillgänglighet

Parkeringsplats för ca 3-5 bilar bör, enligt befintligt avtal med berörd markägare, anläggas öster om reservatet enligt kartan till skötselplanen. Vägen till denna parkeringsplats bör, enligt avtal, kunna utnyttjas som tillfart till reservatet från vägen mellan Skepplanda och Grävsnäs.

Förvaltaren av reservatet skall iordningställa och märka ut *stigar* i reservatet med ungefär den sträckning som anges på kartan till skötselplanen. Vidare skall underhåll ske av den bro över Grönå som hör till stigen från parkeringsplatsen till reservatet. Beträffande sådan stig som förvaltaren märkt ut gäller att underhåll får ske utan hinder av reservatsföreskriften A8, dvs träd som fallit över stigen får kapas.

Information

Informationsskylt och vägvisning bör finnas vid parkeringsplatsen (enligt avtal med berörd markägare). Skyltar skall också placeras vid reservatsgränsen med läge ungefär enligt bifogade karta till skötselplanen. Informationsskyltarna skall ha av Länsstyrelsen godkänd text och bör innehålla en orienteringskarta som visar reservatets omfattning, stigar etc. Skyltarna bör också ge en kort beskrivning av områdets natur- och kulturvärden, skyddsmotiv, beslutsmyndighet, förvaltare samt föreskrifter för allmänheten.

Utmärkning av reservatets gräns

Gränsmarkering skall, genom förvaltarens försorg, utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

III. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Dokumentation av skötselåtgärder m.m.

Dokumentation av skötseln skall göras med avseende på utförda åtgärder, tidpunkten för utförandet, noteringar om effekter av åtgärden, kostnader och intäkter samt finansieringen av förvaltningen. Förvaltaren svarar för dokumentationen av skötseln.

Förvaltaren av reservatet bör vidare dokumentera förhållanden som kan påverka naturvärdena inom reservatet negativt, såsom slitage och nedskräpning.

Dokumentationen skall utgöra ett av underlagen vid eventuell revidering av skötselplanen.

Om överträdelser av reservatsföreskrifterna eller andra åtgärder som kan hota naturvärdena uppmärksammas av förvaltaren, bör denna snarast ta kontakt med tillsynsmyndigheten (f.n. Länsstyrelsen).

Uppföljning av naturvärdenas utveckling

Uppföljningen av utvecklingen av arter och biotoper i reservatet bör ske enligt ett särskilt upprättat program.

Uppföljningen bör omfatta populationsutvecklingen hos lax och några av de övriga intressanta arterna i området såsom västlig husmossa och lindsål. I samband med översyn av skötselplanen (se nedan) bör vidare en uppföljning ske av skogens utveckling med avseende på trädslags-sammansättning, ålder och förekomst av död ved.

IV. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

De åtgärder som anges i skötselplanen skall ses över vart tionde år eller i övrigt när det kan anses motiverat. Om det anses motiverat skall skötselplanen revideras i samband med översynen.

V. FINANSIERING AV FÖRVALTNINGEN

Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning, daterad 1999-05-25 , avseende kostnader och intäkter för förvaltningen av reservatet.

Finansiering av förvaltningen

Till åtgärder enligt skötselplanen kan visst statsbidrag utgå, resterande del bekostas av förvaltaren.